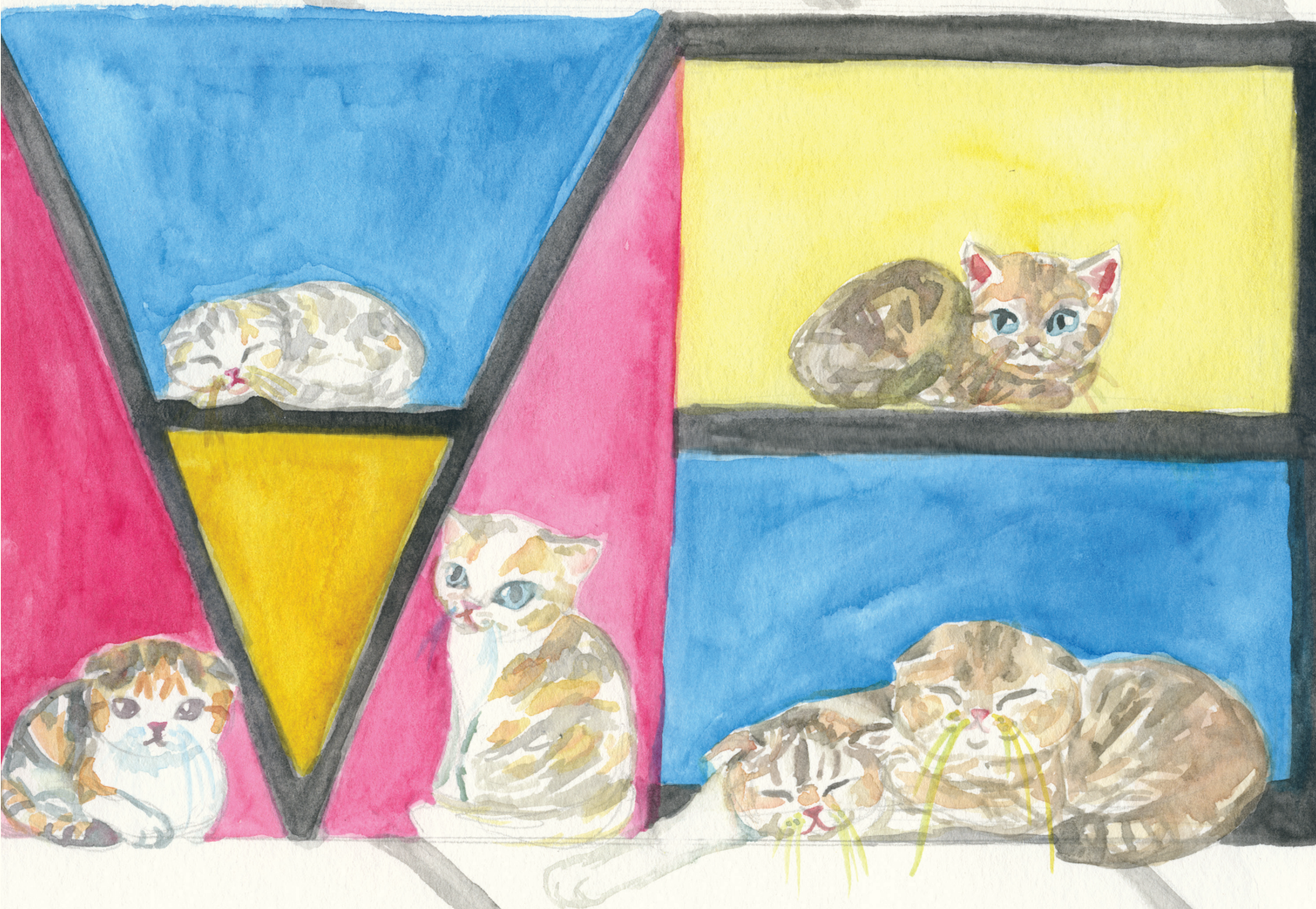
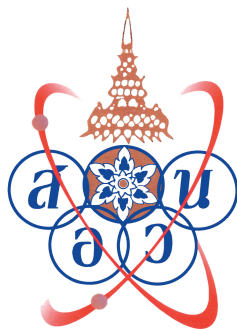

การพิสูจน์

โครงการตำราวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ มุลนิธิ สววน.

มูลนิธิส่งเสริมโอลิมปิกวิชาการและพัฒนามาตรฐานวิทยาศาสตร์ศึกษา
ในพระอุปถัมภ์สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา
กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ (สอวน.)

ความเป็นมา

ประเทศไทยส่งนักเรียนเข้าแข่งขันคณิตศาสตร์โอลิมปิกระหว่างประเทศครั้งแรกในปี พ.ศ. 2532 ที่ประเทศเยอรมนี โดยความร่วมมือระหว่างสมาคมวิทยาศาสตร์แห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ และสมาคมคณิตศาสตร์แห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา (พระยศในขณะนั้น) ได้พระราชทานเงินส่วนพระองค์จำนวนหนึ่งเพื่อเป็นค่าใช้จ่าย

การคัดเลือกนักเรียน เพื่อเข้าร่วมการแข่งขันคณิตศาสตร์โอลิมปิกระหว่างประเทศ ครั้งที่ 30 สมาคมคณิตศาสตร์แห่งประเทศไทยฯ ได้จัดคณาจารย์มหาวิทยาลัยจำนวนหนึ่ง มาช่วยฝึกอบรมรวมเป็นเวลาประมาณสองเดือน เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้เนื้อหาเพิ่มเติมครอบคลุมหลักสูตรที่จะใช้ในการแข่งขัน ซึ่งอยู่ในระดับชั้นปีที่ 1-2 ของมหาวิทยาลัย จากผลสำเร็จในปีแรก ทำให้รัฐบาลเห็นความสำคัญจึงได้จัดสรรงบประมาณให้กับโครงการนี้ผ่านสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.) ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2533 เป็นต้นมา สมทบกับเงินพระราชทานเป็นรายปีจากสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ เพื่อสนับสนุนการส่งนักเรียนไทยไปแข่งขันโอลิมปิกวิชาการระหว่างประเทศ 5 สาขา จนถึงปัจจุบันรวม 14 ปี นักเรียนไทยได้ทำชื่อเสียงได้เหรียญทองรวม 17 เหรียญ เหรียญเงิน 53 เหรียญ เหรียญทองแดง 93 เหรียญ และเกียรติคุณประกาศอีก 35 ราย รวมทั้งสิ้น 198 รางวัล จากจำนวนนักเรียนที่ส่งไปแข่งขัน 276 คน (72%)

อย่างไรก็ตาม จากการที่ประเทศไทยดำเนินการจัดส่งนักเรียนเข้าร่วมการแข่งขันคณิตศาสตร์วิทยาศาสตร์ โอลิมปิกระหว่างประเทศ ตั้งแต่ พ.ศ.2532 จนถึงปัจจุบัน ทำให้เห็นว่ามาตรฐานการศึกษา ด้านคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ของไทยยัง ต่ำกว่ามาตรฐานสากล การเตรียมตัวของนักเรียนยังใช้เวลา น้อยเกินไป

เพื่อให้การส่งเสริมและสนับสนุนโครงการจัดส่งผู้แทนประเทศไทยไปแข่งขันโอลิมปิกวิชาการระหว่างประเทศมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ จึงมีพระดำริให้จัดตั้งมูลนิธิ สอวน. และได้รับอนุมัติจากกระทรวงมหาดไทยเมื่อวันที่ 12 ตุลาคม 2542 โดยมีวัตถุประสงค์หลัก 2 ประการ

วัตถุประสงค์

1. ส่งเสริมให้นักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายทั่วประเทศที่มีความสามารถทางวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ มีโอกาสได้รับการพัฒนาศักยภาพทางด้านคณิตศาสตร์ คอมพิวเตอร์ เคมี ฟิสิกส์ และชีววิทยา ตามความถนัดทั้งด้านทฤษฎีและทักษะด้านปฏิบัติ ให้สามารถคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหาที่ซับซ้อนได้ โดยจัดให้มีศูนย์อบรมทั่วประเทศเป็นการเพิ่มเวลาฝึกอบรม เพื่อช่วยให้นักเรียนมีความพร้อมที่จะเข้ารับการคัดเลือกไปแข่งขันโอลิมปิกวิชาการระหว่างประเทศให้ได้ผลดียิ่งขึ้นตามพระดำริของสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอเจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ องค์ประธานมูลนิธิ สอวน.
2. เพื่อนำ ประสบการณ์ที่ได้จากการแข่งขันโอลิมปิกวิชาการ ระหว่าง ประเทศ มาพัฒนามาตรฐานคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ศึกษาของไทยให้สูงขึ้นเทียบเท่าระดับสากล

โครงการตำราวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์มูลนิธิ สอวน.

มูลนิธิส่งเสริมโอลิมปิกวิชาการและพัฒนามาตรฐานวิทยาศาสตร์ศึกษา ในพระอุปถัมภ์สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ (สอวน.) ได้ร่วมมือกับคณาจารย์มหาวิทยาลัยของรัฐ 20 แห่ง และกระทรวงศึกษาธิการ ดำเนินการจัดตั้งศูนย์ สอวน. ในภูมิภาค 12 ศูนย์ และในกรุงเทพฯ 1 ศูนย์ (5 โรงเรียน) เพื่อพัฒนาศักยภาพทางปัญญาของนักเรียนที่มีความพร้อมในด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์และคอมพิวเตอร์จากทั่วประเทศ เพื่อให้ให้นักเรียนได้มีความรู้ความสามารถเทียบเท่ามาตรฐานสากล และพร้อมที่จะสอบคัดเลือกเป็นผู้แทนประเทศไทยไปร่วมการแข่งขันโอลิมปิกวิชาการระหว่างประเทศในสาขาวิชาต่าง ๆ ได้ และเพื่อขยายผลจากประสบการณ์ที่ได้เข้าแข่งขันโอลิมปิกวิชาการระหว่างประเทศมาพัฒนามาตรฐานวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ของไทยให้สูงขึ้นเทียบเท่าสากล

ในการอบรมนักเรียนของศูนย์ สอวน. มูลนิธิ สอวน. ได้พิจารณาเห็นว่าตำราที่มีความสมบูรณ์ของเนื้อหาตามหลักสูตรของ สอวน. จะช่วยพัฒนาศักยภาพของนักเรียนในศูนย์ สอวน. ให้สูงยิ่งขึ้นได้นอกจาก นั้น ตำรา เรียน ใน วิชา วิทยาศาสตร์ และ คณิตศาสตร์ ใน ระดับ มัธยมศึกษา ตอน ปลาย ที่ มี ความสมบูรณ์ถูกต้องยังขาดแคลน นักเรียนและครูสามารถนำตำราที่พัฒนาขึ้นมาไปใช้เป็นหนังสืออ้างอิงประกอบการเรียนการสอนได้อีกด้วย มูลนิธิ สอวน. จึงได้มี **“โครงการจัดทำตำราส่งเสริมพัฒนาศักยภาพของนักเรียนด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์และคอมพิวเตอร์”** ขึ้น เพื่อผลิตตำราคณิตศาสตร์ คอมพิวเตอร์ เคมี ชีววิทยาและฟิสิกส์ที่มีเนื้อหาหลักสูตรตามมาตรฐานสากล โดยมีวัตถุประสงค์

1. เพื่อเป็นที่ระลึกในมหามงคลสมัยที่สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ทรงเจริญพระชนมายุ 80 พรรษา ซึ่งพระองค์ทรงมีพระมหากรุณาธิคุณต่อโครงการจัดส่งผู้แทนประเทศไทยไปแข่งขันโอลิมปิกวิชาการระหว่างประเทศและทรงสนับสนุนการดำเนินงานเพื่อพัฒนามาตรฐานการศึกษาวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ของไทยอย่างหาที่สุดมิได้
2. เพื่อผลิตหนังสือคณิตศาสตร์ คอมพิวเตอร์ เคมี ชีววิทยาและฟิสิกส์ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายถึงระดับชั้นปีที่ 1 ของคณะวิทยาศาสตร์ในมหาวิทยาลัยให้มีคุณภาพเทียบเท่าสากล เรียบเรียงโดยคณาจารย์จากมหาวิทยาลัยของรัฐที่มีประสบการณ์สูงและที่มีส่วนร่วมในการฝึกอบรมนักเรียนในค่าย สอวน. ค่าย สสวท. และควบคุมนักเรียนไปแข่งขันโอลิมปิกวิชาการระหว่างประเทศ เนื้อหาในหนังสือเน้นกระบวนการคิดแบบวิทยาศาสตร์ เพื่อฝึกฝนให้นักเรียนสามารถคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหาที่ซับซ้อนทั้งในเชิงทฤษฎีและประยุกต์ได้โดยจัดพิมพ์บนกระดาษอาร์ตอย่างดีและมีภาพสีประกอบคำบรรยาย

ปัจจุบันโครงการตำราวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ของมูลนิธิ สอวน. มีทั้งระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยระดับมัธยมศึกษาตอนต้นผลิตตำรา รวม 3 วิชา เคมี 1 เล่ม ฟิสิกส์ 1 เล่ม

และ ชีววิทยา 1 เล่ม มัธยมศึกษาตอนปลาย ผลิตตำรา รวม 6 วิชา ชีววิทยา 6 เล่ม เคมี 4 เล่ม ฟิสิกส์ 3 เล่ม คอมพิวเตอร์ 3 เล่ม คณิตศาสตร์ 6 เล่ม และภูมิศาสตร์ 3 เล่ม

คณะจัดทำหนังสือคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์หวังว่าโครงการตำราคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ของมูลนิธิ สอน. จะมีส่วนร่วมในการปฏิรูปการเรียนรู้และยกระดับมาตรฐานวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ของไทยให้เทียบเท่ากับระดับสากลเพื่อสนองพระดำริขององค์ประธานมูลนิธิ สอน.

คณะกรรมการโครงการตำราวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ มูลนิธิ สอวน.

คณะกรรมการที่ปรึกษา

1. ศาสตราจารย์ นายแพทย์จรัส สุวรรณเวลา	รองประธานมูลนิธิ สอวน.
2. ศาสตราจารย์ ศักดา ศิริพันธุ์	อดีตเลขาธิการมูลนิธิ สอวน.
3. รองศาสตราจารย์ ดร.กำจิต มงคลกุล	เลขาธิการมูลนิธิ สอวน.
4. รองศาสตราจารย์ ดร.คุณหญิงสุมณฑา พรหมบุญ	กรรมการมูลนิธิ สอวน.

คณะกรรมการดำเนินงานโครงการตำราฯ

1. รองศาสตราจารย์ เ็นใจ สมวิเชียร	ประธาน
2. ศาสตราจารย์ ดร.ณรงค์ ป้านัน	กรรมการ (วิชาคณิตศาสตร์)
3. รองศาสตราจารย์ ยืน ภู่วรวรรณ	กรรมการ (วิชาคอมพิวเตอร์)
4. รองศาสตราจารย์ ดร.พินิติ รตะนานุกูล	กรรมการ (วิชาเคมี)
5. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วุทธิพันธุ์ ปรัชญพฤทธิ์	กรรมการ (วิชาฟิสิกส์)
6. รองศาสตราจารย์ ดร.พูนพิภพ เกษมทรัพย์	กรรมการ (วิชาชีววิทยา ประเภหพืช)
7. รองศาสตราจารย์ สี่มา ชัยสวัสดิ์	กรรมการ (วิชาชีววิทยา ประเภหสัตว์)

ผู้เขียนวิชา การพิสูจน์

รองศาสตราจารย์ ดร.พิมพ์เพ็ญ เวชชาชีวะ

คำนำ

คณิตศาสตร์เริ่มมาจากความคิด คณิตศาสตร์จึงเป็นสิ่งที่เป็นามธรรม เราอธิบายข้อเท็จจริงต่าง ๆ ในคณิตศาสตร์โดยอาศัยการให้เหตุผล การให้เหตุผลที่ว่านี้จะต้องเป็นไปอย่างชัดเจนและรัดกุม หนทางที่จะทำให้เราทราบว่ ข้อความใดจริงหรือเท็จ จึงสามารถแสดงด้วยการให้เหตุผลตามหลักตรรกศาสตร์ เราเรียกการแสดงดังกล่าวนี้ว่า การพิสูจน์

การพิสูจน์ จึงเป็นเรื่องที่จำเป็นและสำคัญย้งสำหรับคณิตศาสตร์ เพราะเป็นสิ่งที่ทำให้เรายืนยันความ เป็นจริงต่าง ๆ ในคณิตศาสตร์ได้ ข้อความที่เราสงสัยว่าเป็นจริงหรือไม่ เมื่อได้รับการพิสูจน์แล้ว เราจะสามารถยอมรับในความเป็นจริงของข้อความนั้นได้ตลอดไป เพราะเราใช้กระบวนการคิดที่อาศัยหลัก ตรรกศาสตร์ซึ่งมีความแน่นอนชัดเจน ไม่แปรผันไปตามกาลเวลาหรือสภาพแวดล้อม

เนื่องจากคณิตศาสตร์ในระดับมัธยมศึกษาเน้นไปในเรื่องการคำนวณ การพิสูจน์จึงเป็นเรื่องที่ไม่อยู่ใน เนื้อหาของบทเรียนในระดับนี้ อย่างไรก็ตาม ในการแก้โจทย์ปัญหาต่าง ๆ ในคณิตศาสตร์ในระดับที่ลึกขึ้น เราจำเป็นต้องเขียนพิสูจน์เพื่อยืนยันคำตอบของโจทย์ปัญหานั้น ๆ

หนังสือเล่มนี้มีจุดประสงค์เพื่อหัดให้ผู้อ่านเขียนพิสูจน์ จากที่ได้กล่าวไปแล้วว่า เราต้องอาศัยหลัก ตรรกศาสตร์ในการพิสูจน์ เราจึงเริ่มด้วยเรื่องนี้ในบทแรก ตามมาด้วยเรื่อง การพิสูจน์ ในบทที่สอง ซึ่ง ประกอบไปด้วย การพิสูจน์แบบต่าง ๆ เพื่อที่จะได้นำมาใช้งานได้ตามความเหมาะสม และในบทสุดท้าย เป็นเรื่อง หลักอุปนัยเชิงคณิตศาสตร์ ซึ่งเป็นหลักสำคัญที่นำมาใช้ในการพิสูจน์ข้อความที่เกี่ยวข้องกับ จำนวนนับ

หนังสือเล่มนี้เหมาะกับผู้ที่เริ่มหัดเขียนพิสูจน์ แม้ว่าจะไม่เคยมีประสบการณ์ในการเขียนพิสูจน์มา ก่อนเลยก็ตาม ผู้เขียนหวังเป็นอย่างยิ่งว่า หนังสือเล่มนี้จะเป็นประโยชน์กับทั้งอาจารย์ ครู และนักเรียน ที่มีใจรักในคณิตศาสตร์

ISBN 978-616-91775-4-8

ผู้เขียน

สงวนลิขสิทธิ์

รองศาสตราจารย์ ดร.พิมพ์เพ็ญ เวชชาชีวะ

จัดพิมพ์โดย มูลนิธิ สอวน.

ท.บ. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พิมพ์ครั้งแรก พ.ศ. 2560 (2017)

วท.ม. (คณิตศาสตร์) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ออกแบบปก โดย ปราง เวชชาชีวะ

วท.ด. (คณิตศาสตร์) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พิมพ์ที่ บริษัท ด้านสุทธาการพิมพ์ จำกัด

แยกสี / เฟลท บริษัท ด้านสุทธาการพิมพ์ จำกัด

ผู้จัดจำหน่าย ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถนนพญาไท ปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330 Call Center โทร. 0-2255-4433

ร้านค้าติดต่อ แผนกขายส่ง สาขาหัวหมาก โทร. 0-2374-1374-5 โทรสาร 0-2374-1377

สารบัญ

1	ตรรกศาสตร์	1
1.1	ประพจน์	1
1.2	ตัวเชื่อมและค่าความจริง	2
1.2.1	นิเสธของประพจน์	2
1.2.2	ประพจน์เชื่อม	3
1.2.3	ประพจน์เลือก	4
1.2.4	ประพจน์มีเงื่อนไข	5
1.2.5	ประพจน์มีเงื่อนไขสองทาง	6
1.3	สัจนิรันดร์และข้อขัดแย้ง	8
1.4	ประพจน์ที่สมมูลกัน	10
1.5	ประพจน์ที่มีตัวบ่งปริมาณ	13
1.5.1	เซต	13
1.5.2	ประโยคเปิด	14
1.5.3	ตัวบ่งปริมาณ	15
1.5.4	ค่าความจริงของประพจน์ที่มีตัวบ่งปริมาณ	16
1.5.5	ประพจน์ที่สมมูลกัน	18
1.5.6	ประพจน์ที่แสดงการมีจริงเพียงหนึ่งเดียว	18
1.5.7	ประพจน์ที่มีตัวบ่งปริมาณมากกว่าหนึ่งตัว	19
2	การพิสูจน์	23
2.1	การพิสูจน์ตรง	23
2.2	การพิสูจน์ประพจน์เลือก	25
2.3	การพิสูจน์โดยอาศัยประพจน์แย้งสลับที่	27
2.4	การพิสูจน์ประพจน์มีเงื่อนไขสองทาง	31
2.5	การพิสูจน์โดยข้อขัดแย้ง	33

2.6	การพิสูจน์โดยแจกกรณี	35
2.7	การพิสูจน์ประพจน์ที่มีตัวบ่งปริมาณ	39
2.7.1	การพิสูจน์ประพจน์ $\forall x \in U, P(x)$	39
2.7.2	การพิสูจน์ประพจน์ $\exists x \in U, P(x)$	40
2.7.3	การพิสูจน์ประพจน์ $\exists! x \in U, P(x)$	41
2.7.4	การพิสูจน์ประพจน์ที่มีตัวบ่งปริมาณมากกว่าหนึ่งตัว	42
2.8	การแสดงว่าประพจน์เป็นเท็จ	45
	แบบฝึกหัดระคน	49
3	หลักอุปนัยเชิงคณิตศาสตร์	51
3.1	การพิสูจน์โดยอาศัยหลักอุปนัยเชิงคณิตศาสตร์	51
3.2	รูปแบบทั่วไปของหลักอุปนัยเชิงคณิตศาสตร์	55
3.3	รูปแบบอื่นของหลักอุปนัยเชิงคณิตศาสตร์	56
3.3.1	หลักอุปนัยเชิงคณิตศาสตร์แบบเข้ม	56
3.3.2	หลักการจัดอันดับดี	58
3.4	ความสมมูลกันของรูปแบบต่าง ๆ ของหลักอุปนัยเชิงคณิตศาสตร์	60
	บรรณานุกรม	63
	ดัชนี	64

บทที่ 1

ตรรกศาสตร์

การพิสูจน์ทางคณิตศาสตร์ต้องอาศัยการให้เหตุผลที่ชัดเจนและรัดกุม ดังนั้นเราจำเป็นต้องมีความรู้เกี่ยวกับตรรกศาสตร์ เพื่อที่จะได้นำมาใช้เป็นหลักในการให้เหตุผลสำหรับการพิสูจน์ต่อไป

เนื่องจากเป้าหมายหลักของหนังสือเล่มนี้คือ การพิสูจน์ข้อความทางคณิตศาสตร์ เนื้อหาในบทนี้จึงจะเน้นเฉพาะเรื่องที่เกี่ยวข้องกับข้อความทางคณิตศาสตร์เท่านั้น

1.1 ประพจน์

ประพจน์ (statement) คือ ประโยคบอกเล่าที่เป็นจริงหรือเป็นเท็จเพียงอย่างเดียวอย่างหนึ่งเท่านั้น

ถ้าประพจน์เป็นจริง เรากล่าวว่า ประพจน์มี *ค่าความจริง* (truth value) เป็น *จริง* (true) เขียนแทนด้วย *T* และกล่าวว่า ประพจน์มีค่าความจริงเป็น *เท็จ* (false) เขียนแทนด้วย *F* ถ้าประพจน์เป็นเท็จ

ตัวอย่าง 1.1.1

ตัวอย่างของประพจน์

$$3 + 4 = 5$$

F

มีจำนวนจริงบวกที่น้อยที่สุด

F

ผลบวกของจำนวนเต็มคี่สองจำนวนย่อมเป็นจำนวนเต็มคู่

T

$\sqrt{2}$ เป็นจำนวนตรรกยะ

F

ทศนิยมตำแหน่งที่ 100,000 ของ π คือ 1

ตัวอย่างของประโยคที่ไม่ใช่ประพจน์

$\sqrt{2}$ เป็นจำนวนตรรกยะหรือไม่ ?

จงพิสูจน์ว่าไม่มีจำนวนจริงบวกที่น้อยที่สุด

$$2 + x = 3$$

- ข้อสังเกต**
1. ประโยคใดมีค่าความจริง เราจะถือว่าประโยคนั้นเป็นประพจน์ แม้ว่าเราจะไม่ทราบค่าความจริงของประโยคดังกล่าวก็ตาม ดังจะเห็นได้จากประโยคสุดท้ายในตัวอย่างของประพจน์ ประโยคนี้นี้มีค่าความจริง เพียงแต่เรายังตอบไม่ได้ทันทีว่าค่าความจริงนั้นเป็นเช่นไร
 2. ถ้าเราแทน x ที่ปรากฏใน $2 + x = 3$ ด้วยค่าคงตัว ข้อความดังกล่าวจะกลายเป็นประพจน์

แบบฝึกหัด 1.1

1. จงพิจารณาว่าข้อความต่อไปนี้ เป็นประพจน์หรือไม่
 - 1.1 n เป็นจำนวนคู่หรือจำนวนคี่เพียงอย่างใดอย่างหนึ่งเท่านั้น
 - 1.2 มีจำนวนเต็มที่เป็นทั้งจำนวนคู่และจำนวนคี่
 - 1.3 ประโยคนี้นี้เป็นเท็จ
 - 1.4 $x^2 - x - 2 = 0$
 - 1.5 ผลเฉลยของสมการ $x^2 - x - 2 = 0$ เป็นจำนวนบวกหรือจำนวนลบ ?
 - 1.6 ผลเฉลยของสมการ $x^2 - x - 2 = 0$ คือ 2 เท่านั้น
 - 1.7 $x^2 > x$ สำหรับทุกจำนวนจริงลบ x
2. จงหาค่าความจริงของประพจน์ในข้อ 1

1.2 ตัวเชื่อมและค่าความจริง

เราสามารถสร้างประพจน์ใหม่จากประพจน์เดิมที่มีอยู่โดยอาศัย *ตัวเชื่อม* (connective) ซึ่งเมื่อเขียนในรูปสัญลักษณ์มีดังต่อไปนี้

$$\sim \wedge \vee \rightarrow \leftrightarrow$$

เราเรียกประพจน์ที่ไม่มีตัวเชื่อมปรากฏอยู่ว่า *ประพจน์เดี่ยว* (simple statement) และเรียกประพจน์ที่มีตัวเชื่อมปรากฏอยู่ว่า *ประพจน์ประกอบ* (compound statement)

หมายเหตุ เพื่อไม่ให้เกิดความกำกวม เราจะใช้วงเล็บช่วยในการเขียนประพจน์ที่ประกอบด้วยตัวเชื่อมมากกว่าหนึ่งตัว

เราแบ่งรูปแบบของประพจน์ประกอบตามชนิดของตัวเชื่อมที่ใช้ในการสร้าง ดังต่อไปนี้

1.2.1 นิเสธของประพจน์

นิเสธ (negation) ของประพจน์ P เขียนแทนด้วย $\sim P$ คือ ประพจน์ที่มีความหมายตรงข้ามกับ P ค่าความจริงของ $\sim P$ กำหนดโดย *ตารางค่าความจริง* ดังต่อไปนี้